

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΗΛ. ΚΑΡΝΑΒΑ

Δασκάλα - Κοινωνιολόγος

**ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
(1882-1907)**

Ανάτυπο από τόν 47^ο τόμο
του «ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ»

ΛΑΡΙΣΑ 2005

ΤΟ ΜΑΘΗΤΕΙΑΚΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
(1882-1907)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τιμή's Έντευ

στον κ. Γιάννη Παπαδόπουλο.

Πολυτεχνική Καρπάδια

Διοργάνωση Διευθυντού

Θεοφάνης Α'θρίας Ευαγγέλης

Ν. Παρίσας

201 697 852 9279

241 061 5340

26/3/10 Τσοκάνη 3

412 22 ΜΑΡΙΖΑ

Έτσι, μέχρι τις 24.3.1900 υπηρετεί ως καθηγητής της Μουσικής ο Ευάγ. Μπαμιέρος, ο οποίος ανεχώρησε για τα Χανιά, αφήνοντας «τάς λαμπροτέρας αναμνήσεις εις τήν πόλιν μας [Λάρισα], καί ως καθηγητής καί ως καλός οικογενειάρχης».¹²⁸ Στη θέση του διορίζεται ο Παντελής Σώρης, ο οποίος αναλαμβάνει τα καθήκοντά του πριν από τις 2.6.1900, ενώ απολύεται ο Ευστ. Πονηρόπουλος με εισήγηση του διευθυντή του Διδασκαλείου.¹²⁹

Το σχολικό έτος 1900-1901, με διευθυντή τον Αν. Σακελλαρίου, επέρχονται κάποιες μεταβολές στο διδακτικό προσωπικό: «Ο καθηγητής τοῦ ἐνταῦθα Διδασκαλείου κ. Γεώργιος Δ. Ζηκίδης προήχθη εἰς γυμνασιάρχην ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γυμνασίῳ, ἀντ' αὐτοῦ δέ ἐτοποθετήθη ὁ τέως τοῦ γυμνασίου καθηγητής κ. Δημ. Κουρουσόπουλος ἐν τῷ Διδασκαλείῳ, ἐν δέ τῷ Γυμνασίῳ ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἐκ Βόλου μετατεθέντος ἐνταῦθα καθηγητοῦ κ. Κουρτέση (...). Ἐκ δέ τοῦ προτύπου, τοῦ προσηρτημένου τῷ Διδασκαλείῳ, ἀπελύθη ὁ δημοδιδάσκαλος κ. Ἀ. Σακελλαρίου καί διωρίσθη ὑποδιδάσκαλος τοῦ ἐν Καρπενησίῳ Διδασκαλείου ὁ κ. Κωνστ. Λεοντάρης».¹³⁰ Ἀπό το προσωπικό λείπει ο καθηγητής της Ιχνογραφίας,¹³¹ και των Θρησκευτικών, όπως αναφέρει ο τοπικός αλλά και ο αθηναϊκός Τύπος. Η Σάλπιγξ αναφέρεται εκτενώς στο θέμα αυτό με αφορμή κάποια σχόλια της αθηναϊκής Αστραπής.

«ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΜΑΣ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 13 φύλλῳ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ἡμερηίδος «Ἀστραπή», ἀνέγνωμεν διάφορόν τι περὶ ἐλλείψεων δῆθεν τοῦ ἐνταῦθα Διδασκαλείου, ὅπερ ὄντως εἶνε τὸ σέμνωμα τῆς Θεσσαλίας. Πόθεν ἠρύσθη τὰς πληροφορίας ταύτας τὸ εἰρημένον φύλλον δέν λέγεται· ἀλλ' ἡμεῖς ἀναγνόντες πρὸ τινων ἡμερῶν ὁμοιον διάφορον ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῳ «Βήματι», εἰκάζομεν ὅτι τήν ταλαίπωρον ταύτην οἴησιν ἀταλαιπώρως ἢ «Ἀστραπή» παρέλαβεν ἐκ τοῦ «Βήματος». Καί ἂν μὲν τὸ «Βῆμα» μόνον ἔγραφε, δέν θά ἐνησχολούμεθα ἀμέσως, ἀλλ' ἐπειδὴ καί ἡ «Ἀστραπή» ἔγραψε περὶ ἐλλείψεων τοῦ Διδασκαλείου ὅσα καί τὸ «Βῆμα», ἐκρίναμεν καλὸ νά ζητήσωμεν παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Διδασκαλείου κ. Ἀναστ. Σακελλαρίου περὶ τῶν ἀναγραφομένων ἐλλείψεων. Ὁ κ. διευθυντής, τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτόν προθυμίᾳ, ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν ὅτι ἡ μόνη κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ὑπάρχουσα ἔλλειψις ἐν τῷ Διδασκαλείῳ εἶνε ἡ ἔλλειψις καθηγητοῦ τῶν ἱερῶν καί διδασκάλου τῆς ἰχνογραφίας καί καλλιγραφίας, ὧν ἡ ἐξεύρεσις καί ὁ διορισμός δι' οὓς λόγους τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας γινώσκει δέν κατωρθώθη μέχρι τοῦδε. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἀναγραφέντα περὶ τῶν ἄλλων τεχνικῶν μαθημάτων, τῆς γυμναστικῆς καί ὠδικῆς, ταῦτα ὁ κ. διευθυντής μετὰ ἡθικῆς ἀγανακτήσεως ἀπέκρουσεν ὡς ὅλως ἀνακριβῆ διότι καί ἡ γυμναστικὴ καί ἡ ὠδικὴ τακτικώτατα καί ἐπιτυχέστατα διδάσκονται ὑπὸ τοῦ ἄριστα κατηρτισμένου εἰδικοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθημάτων τούτων κ. Κ. Χριστοπούλου. Ἀπορῶ δέ, ἔλεγεν ὁ κ. διευθυντής, πῶς ὁ συντάκτης τοῦ «Βήματος» γράφει ὅτι «μετ' οὐ πολὺ ἐξέρχονται εἰς τήν κοινωνίαν πλείονες τῶν τριάκοντα δημοδιδάσκαλοι (καί

128. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 101 (25.3.1900) 3.

129. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 111 (2.6.1900) 2.

130. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 129 (8.9.1900) 1-2.

131. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 144 (1.12.1900) 3.

ἐν τούτῳ ἀποδείκνυται ὁ συντάκτης τοῦ «Βήματος» πόσον γινώσκει τὰ κατὰ τὸ Διδασκαλεῖον, ἀφοῦ εἴκοσι καὶ οὐχὶ δέ εἰς τριάκοντα ἢ πλείονες εἶνε οἱ μέλλοντες νὰ ἀπολυθῶσι κατὰ τὸ ἔτος (τοῦτο), μὴ γνωρίζοντες ἐν παιδικόν ἄσμα, οὔτε μίαν ἐλευθέραν ἄσκησιν». Ἐάν ὁ συντάκτης τοῦ «Βήματος», ὡς οὐδέποτε ἐπισκεφθεῖς τὸ Διδασκαλεῖον, ἀγνοῇ τί ἐν αὐτῷ διδάσκηται, δέν ἔτυχέ ποτε τουλάχιστον ν' ἀκούσῃ ἐκ τῆς παρακειμένης πλατείας τὰ ἄσματα καὶ τὰ τετράχορδα (πλείονα τῶν 80) ἀντηχοῦν τὸ Διδασκαλεῖον; ἢ δέν ἤκουσέ ποτε ἐκεῖθεν τὰ γυμναστικά παραγγέλματα τοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Διδασκαλείου τακτικώτατα καὶ μετὰ ἀπαραμίλλου ζήλου τὴν γυμναστικὴν διδάσκοντος κ. Χριστοπούλου; Ἐν τέλει, εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὁ κ. διευθυντής, ἡ ἀρίστη ἀπάντησις πρὸς τὰ γραφέντα περὶ τῶν μαθημάτων τούτων θὰ δοθῇ μετ' ὀλίγον οὐχὶ ἐν λόγοις ἀλλ' ἐν ἔργοις, ὅταν μετ' ὀλίγας ἡμέρας δημοσίᾳ θὰ τελεσθῶσιν αἱ ἐξετάσεις τοῦ Διδασκαλείου εἰς τὴν γυμναστικὴν. Ἄς ἀναμείνωμεν». ¹³²

Τὴν ἔλλειψιν τοῦ καθηγητῆ των Θρησκευτικῶν, γιὰ μίαν τετραετίαν, καυτηριάζει ὁ Ὀλυμπος, σὲ μακροσκελές ἀρθρὸ του:

«Τὰ Ἰερά ἐν τῷ Διδασκαλείῳ μας

Φρίκην ἀληθὴ ἐμποιεῖ ἡ ἀμέλεια τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργείου, διὰ μερικά πράγματα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ ὦσιν ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ μελημάτων. Τὸ τέταρτον ἤδη ἐφέτος ἐξέρχονται μετ' ὀλίγον ἐκ τοῦ Διδασκαλείου μας δημοδιδάσκαλοι μὴ διδασκόντες κατὰ τὴν τριετή εἰς αὐτὸ φοίτησίν των τὸ ἀπαραίτητον μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, τὸ ὁποῖον δικαίως θεωρεῖται παρὰ πάντων ἡ κρηπίς τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. Καὶ θὰ διορισθῶσι μετὰ δέμηνον διδάσκαλοι ὑπερπεντήκοντα ἀγνοοῦντες τὰ τῆς θρησκείας των, μηδεμίαν περὶ χριστιανικῆς ἰδέας ἔχοντες καὶ ἐντελῶς ἀπαρασκευοὶ εἰς τὴν λύσιν τῶν ἐκάστοτε ἀναφυομένων θρησκευτικῶν ζητημάτων, ὅπως συνήθως εἰς τὰ χωρία συμβαίνει. Ὁ διευθυντής τοῦ Διδασκαλείου μας, δι' ἀλλεπαλλήλων ἐγγράφων, ἐξήτησε παρὰ τοῦ οἰκείου Ὑπουργείου τὸν διορισμὸν καθηγητοῦ διὰ τὸ μάθημα τῶν ἱερῶν, καταστήσας γνωστὴν τὴν προσγινομένην βλάβην εἰς τοὺς μέλλοντας τοῦ ἔθνους ἀναμορφωτάς, πλὴν οὐδὲν ἀπολύτως ἐγένετο καὶ ἐπὶ τετραετίαν τώρα ἐξέρχονται διδάσκαλοι ἐντελῶς ἄμοιροι θρησκευτικῆς μορφώσεως. Κύριε Μομφεράτε, δέν φρονεῖτε ὅτι, πρὶν κόψετε μετὰ τὸν κ. Νέγρη τῶν δυστυχῶν δασκάλων τὸν μισθόν, χάριν οἰκονομίας, εἶνε ἀνάγκη νὰ τοὺς διδάξῃτε τὰς θρησκευτικὰς των ὑποχρεώσεις, ὅπως μὴ οὕτω τοὺς κόψετε καὶ τὴν ...πίστιν». ¹³³

Τὸ ἀρθρὸ αὐτὸ τοῦ Ὀλύμπου φέρνει ἀποτέλεσμα. Τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας διορίζει ὡς καθηγητῆ των Θρησκευτικῶν τὸν Δαλένδα. ¹³⁴ Ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο πληροφοροῦμαστε καὶ τὸ ὄνομα ἐνός ἄλλου καθηγητῆ, τοῦ Κρατ. Αποστολίδου, με ἀφορμὴ τὴν ἐπίθεσιν που δέχθηκε ἀπὸ ἕναν σπουδαστὴ: «Προχθές, ὁ μαθητὴς τῆς Α' τάξεως τοῦ Διδασκαλείου μας Ἰ. Σαγιάννης, μετὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεών του, ἅτινα ἦσαν δι' αὐτόν ἥμισι ικανοποιητικά, ἠθέλησε νὰ ἐπιτεθῇ διὰ μαχαίρας κατὰ τοῦ διδασκάλου του κ. Κρατ. Αποστολίδου, ὅστις μετὰ βίας κατάρθρωσε νὰ σωθῇ. Ὁ μαθητὴς εἶνε ὁ πρότινος ἀποπειραθεὶς νὰ αὐτοκτονήσῃ, ἀπεστάλῃ δέ ὑπὸ συνοδείαν εἰς Βόλον». ¹³⁵

132. Βλ. Σάλπιγξ, φ. 568 (18.3.1901) 2.

133. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 231 (10.5.1902) 2.

134. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 235 (7.6.1902) 3.

135. Βλ. Ὀλυμπος, φ. 238 (28.6.1902) 3.

Για το σχολικό έτος 1902-1903 αναφέρονται στον τοπικό Τύπο τα ονόματα του διευθυντή Αν. Σακελλαρίου, του καθηγητή της Γυμναστικής και της Μουσικής Κων. Χριστόπουλου και του καθηγητή της Καλλιγραφίας και Ιχθυογραφίας Εμ. Λαμπάκη.¹³⁶ Στο τέλος του σχολικού έτους, ο διευθυντής δέχθηκε επίθεση από έναν σπουδαστή:

«ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ

Γεγονός τραγικώτατον και πρωτοφανές, διά τήν πόλιν μας, λαβόν χώραν τήν 8ην έσπερινήν ώραν της παρελθούσης Δευτέρας κρατόν, εϋλόγως, έν μεγάλη συγκινήσει πάντας. Είχον έξαχθή τά αποτελέσματα των άπολυτηρίων έξετάσεων του Διδασκαλείου μας, και ό διευθυντής αυτού κ. Άνασ. Σακελλαρίου μετά του διδασκάλου της Μουσικής και Γυμναστικής κ. Κ. Χριστοπούλου, έκάθηντο έξωθι του παρά τό βιβλιοπωλείου του κ. Μακρή νέου ζαχαροπλαστείου του κ. Γ. Παλάκα, ότε αΐφνης ό ώς δευτεροβάθμιος άπολυθείς μαθητής Χρ. Παπαποστόλου, έξ Αγρινίου, έγγαμος και πατήρ τριών τέκνων, καταφέρει διά τεραστίας μαχαίρας επί του τραχήλου του κ. διευθυντού και της άριστεράς πλευρικής χώρας τρία ισχυρά κτυπήματα, επιτίθεται δέ και κατά του κ. Χριστοπούλου, πλήν δέν ήδυνήθη νά τόν κτυπήσει διότι οϋτος όλισθήσας κατέπεσεν. Ότε δέ ό κακοϋργος μαθητής και τό δεύτερον έπειράθη νά κτυπήσει τοϋτον, συνελήφθη υπό των παρισταμένων άξιωματικών και άλλων πολιτών, οΐτινες καθ' όμιλους καθημενοι δέν άντελήφθησαν έγκαίρως τά διατρέξαντα. Ό δολοφόνος έκρατήθη τήν νύκτα εις τήν άστυνομίαν, τήν έπομένην δέ ανακριθείς έν τη Εισαγγελία προφυλακίσθη εις τάς ποινικάς φυλακάς. Ό κ. Σακελλαρίου, αναισθητος σχεδόν υπό της αίμορραγίας και αίμοπτυσίας, διότι κατά τό τρίτον πλήγμα διετρήθη ό άριστερός πνεύμων, μετεφέρθη εις τό παρακείμενον φαρμακείον του κ. Άστεριάδου, μετά δέ τάς πρώτας εκεί παραχθείσας Ιατρικάς βοηθείας, μετεφέρθη επί φορείου εις τήν οικίαν του, έν ώ τό πλήθος έν άκαρεί συρρεϋσαν διεπνυθάνετο περί της σοβαράς αυτού καταστάσεως. Οϋδέποτε ή πόλις μας συνεκινήθη τόσον διά παροιμοίας φύσεως κακουργήματα, όσον διά τήν δολοφονικήν άπόπειραν κατά του άγαθωτάτου, μιλειχίου τούς τρόπους, εϋπροσίτου και έν παντί καλῶ πρωτοστατούντος διευθυντού του Διδασκαλείου μας κ. Σακελλαρίου, οϋ τιнос ή κατάστασις δέν εΐνε ήδη σοβαρά. Εϋχόμεθα από καρδίας όπως ό Θεός χάριση υγείαν και ταχείαν ανάρρωσιν εις τόν τόσον παρ' όλων αγαπώμενον, έπαξίως δέ διευθύνοντα επί τετραετίαν όλην τό ανώτατον της πόλεως μας παιδαγωγείον».¹³⁷

Για την άπόπειρα δολοφονίας του Αν. Σακελλαρίου, το Υπουργείο της Παιδείας έστειλε στη Λάρισα, ως ανακριτή, τον Γ. Μιστριώτη:

«Τήν παρελθούσαν Κυριακήν άφίκετο έξ Αθηνών ό γνωστός μέγας του Πανεπιστημίου καθηγητής κ. Γ. Μιστριώτης, διαταχθείς υπό του αρμοδίου Υπουργείου νά διενεργήση ανακρίσεις, διά τήν πρό τιнос λαβούσαν χώραν δολοφονικήν κατά του διευθυντού του Διδασκαλείου μας άπόπειρα υπό του μαθητού Χρ. Παπαποστόλου. Ό κ. Μιστριώτης έπισκεφθείς τόν κ. Σακελλαρίου έζήτησε τάς δεούσας πληροφορίας περί των αποτελεσμάτων των έξετάσεων ώς και της διαγωγής του δράστου, τόν όποιον ειτα έπεσκέφθη έν τη φυλακή. Καθ' α έμάθομεν ό κ. Μιστριώτης προσεπάθησε

136. Βλ. Όλυμπος, φ. 264 (14.12.1902) 3 και φ. 265 (21.12.1902) 2.

137. Βλ. Όλυμπος, φ. 293 (4.7.1903) 2.

224